

Posolstvo Svätého Otca Františka na 8. svetový deň chudobných

33. nedeľa Cezročného obdobia

Modlitba chudobného stúpa k Bohu (porov. Sir 21, 6)

17. november 2024

Drahí bratia a sestry!

1. Modlitba chudobného stúpa k Bohu (porov. *Sir* 21, 5). Toto vyjadrenie biblickej múdrosti je v tomto roku – venovanom s ohľadom na Riadne jubileum 2025 modlitbe – o to príhodnejšie, že nás pripravuje na 8. svetový deň chudobných, ktorý sa bude sláviť 17. novembra 2024. Kresťanská nádej zahŕňa aj istotu, že naša modlitba vystúpi až pred Božiu tvár. No nie hocijaká modlitba: *modlitba chudobného!* Zamyslime sa nad týmito slovami a „čítajme“ ich v tvárach a príbehoch chudobných, ktorých denne stretávame, aby sa modlitba mohla stať cestou k vytvoreniu spoločenstva s nimi a k spoluúčasti na ich utrpení.

2. *Kniha Sirachovcova*, o ktorej hovoríme, nie je veľmi známa, no pre bohatstvo tém, ktorými sa zaoberá, najmä pokiaľ ide o vzťah človeka k Bohu a ku svetu, si zaslúži byť objavená. Jej autor Ben Sira bol jeruzalemský učiteľ a pisár, ktorý pôsobil pravdepodobne v 2. storočí pr. Kr. Bol to múdry muž, zakorenený v izraelskej tradícii, ktorý učil o rôznych oblastiach ľudského života: od práce až po rodinu, od života v spoločnosti po výchovu mladých. Venoval pozornosť rôznym otázkam týkajúcim sa viery v Boha a zachovávanía Zákona. Venoval sa nie jednoduchým problémom slobody, zla a Božej spravodlivosti, ktoré sú veľmi aktuálne aj dnes pre nás. Ben Sira, inšpirovaný Duchom Svätým, chcel všetkým sprostredkovať cestu k múdremu a dôstojnému životu pred Bohom i pred očami bratov a sestier.

3. Jednou z tém, ktorým tento svätý autor venuje mimoriadnu pozornosť, je *modlitba*. Robí to s veľkým zanietením, pretože dáva zaznieť vlastnej skúsenosti.

Vskutku, nijaké písanie o modlitbe nemôže byť účinné a plodné, ak nebude pochádzať od niekoho, kto denne stojí v Božej prítomnosti a počúva jeho slovo. Ben Sira vyhlasuje, že od svojej mladosti hľadal múdrosť: „*Kým som bol mladý, prv, ako som sa dal cestovať, prosil som hlasitou modlitbou za múdrosť*“ (Sir 51, 18).

4. Na svojej ceste objavil jednu zo základných skutočností zjavenia, a to, že *chudobní majú v Božom srdci privilegované miesto*, a to až do tej miery, že zoči-voči ich utrpeniu je Boh „netrpezlivý“, až kým im nezaistí spravodlivosť: „*Modlitba pokorného preniká oblaky: ani sa nevie potešiť, kým sa nedostane do jeho blízkosti, ani neodstúpi, dokiaľ Najvyšší nezhlíadne naňho. A Pán ho nebude odkladať, ale spravodlivosť prizná spravodlivým*“ (Sir 35, 21 – 22). Boh pozná utrpenie svojich detí, lebo je pozorným a starostlivým Otcom voči všetkým. Ako Otec sa stará o tých, ktorí ho najviac potrebujú: o chudobných, odstrčených na okraj spoločnosti, trpiacich, zabudnutých... Avšak nik nie je vylúčený z jeho srdca, pretože pred ním sme všetci chudobní a núdzni. Všetci sme žobrákmi, pretože bez Boha by sme neboli ničím. Nemali by sme dokonca ani život, keby nám ho Boh nedal. A predsa, ako často žijeme tak, akoby sme boli pánmi života alebo akoby sme si ho mali podmaniť! Svetská mentalita si vyžaduje, aby sme sa stali „niekým“, aby sme si za každú cenu urobili meno či porušovali spoločenské normy s cieľom dosiahnuť a získať bohatstvo. Aká smutná ilúzia! Šťastie sa nedá získať pošliapaním práva a dôstojnosti iných.

Násilie vyvolané vojnami jasne ukazuje ako arogantne sa správajú tí, ktorí sa považujú za mocných pred ľuďmi, zatiaľ čo v Božích očiach sú úbohí. *Koľko nových chudobných produkuje táto zlá politika, robená pomocou zbraní, koľko nevinných obetí!* My však nesmieme pred touto realitou ustupovať. Pánovi učenici vedia, že každý z týchto „maličkých“ nosí v sebe tvár Božieho Syna, a naša solidarita a znamenie kresťanskej lásky musí dosiahnuť každého z nich. „Každý kresťan a každé spoločenstvo sú povolani byť nástrojmi Boha na oslobodenie a poskytnutie pomoci chudobným takým spôsobom, aby sa naplno dokázali integrovať do spoločnosti; to predpokladá, aby sme boli vnímaví a pozorní, aby sme počúvali volanie chudobného

a aby sme mu pomohli“ (apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium*, 187).

5. V tomto roku zasvätenom modlitbe *sa musíme modliť za chudobných a s chudobnými*. Je to výzva, ktorú musíme prijať, a pastoračná činnosť, ktorú treba rozvíjať. V skutočnosti „najhoršia diskriminácia, ktorou chudobní trpia, je nedostatok duchovnej pozornosti. Veľkej väčšine chudobných je vlastná nezvyčajná otvorenosť pre vieru; potrebujú Boha a my nesmieme zanedbať, aby sme im ponúkli jeho priateľstvo, jeho požehnanie, jeho slovo, slávenie sviatostí a možnosť napredovať v raste a dozrievaní vo viere. Prednostné pamätanie na chudobných sa musí prejaviť najmä v našej privilegovanej a prioritnej náboženskej pozornosti“ (*tamže*, 200).

To všetko si vyžaduje *pokorné srdce*, ktoré má odvahu stať sa žobrákom. Srdce pripravené uznať, že je chudobné a núdzne. Medzi chudobou, pokorou a dôverou v skutočnosti existuje súvislosť. Skutočný chudobný je pokorný, ako povedal svätý biskup Augustín: „Chudobný človek sa nemá čím chváliť, bohatý má pýchu, s ktorou bojuje. Počúvaj ma teda: buď pravým chudobným, buď cnostným, buď pokorným“ (*Sermones*, 14, 4). Pokorný človek sa nemá čím chváliť a čo si nárokovať, vie, že sa nemôže spoliehať sám na seba, ale pevne verí, že sa môže odvolať na milosrdnú lásku Boha, pred ktorým stojí ako márnotravný syn, ktorý sa kajúčne vracia domov, aby prijal otcovo objatie (porov. *Lk* 15, 11 – 24). Chudák, ktorý sa nemá o čo oprieť, prijíma silu od Boha a vkladá do neho všetku svoju dôveru. Pokora totiž plodí dôveru, že Boh nás nikdy neopustí a nenechá bez odpovede.

6. Chudobným, ktorí obývajú naše mestá a sú súčasťou našich komunit, hovorím: Nestrácajte túto istotu! Boh je pozorný ku každému z vás a je vám nablízku. Nezabúda na vás a ani by to nikdy nemohol urobiť. Všetci zažívame modlitbu, ktorá sa zdá nevyslyšaná. Niekedy prosíme o vyslobodenie z biedy, ktorá nás núti trpieť a ponizuje nás, a zdá sa, že Boh naše volanie nepočuje. Božie mlčanie však nie je odvrátením pozornosti od nášho utrpenia; skôr v sebe skrýva slovo, ktoré máme prijať s dôverou, zverujúc sa jemu a jeho vôli. Svedčí o tom opäť Sirachovec: Boží súd bude v prospech chudobných (porov. 21, 5). Z chudoby teda môže vytrysknúť

pieseň tej najúprimnejšej nádeje. Pamätajme na to, že „keď sa vnútorný život uzavrie do vlastných záujmov, nezostane v ňom miesto pre druhých, chudobní tam už nemajú priestor, Boží hlas nepočuť, ustane sladká radosť z jeho lásky, vyhasne entuziazmus pre konanie dobra. [...] Toto nie je život v Duchu, ktorý prúdi zo srdca vzkrieseného Krista“ (apoštolská exhortácia *Evangelii gaudium*, 2).

7. *Svetový deň chudobných* sa stal pre každé cirkevné spoločenstvo slávnosťou. Ide o pastoračnú príležitosť, ktorú nemožno podceňovať, pretože podnecuje každého veriaceho, aby načúval prosbám chudobných a uvedomoval si ich prítomnosť a potreby. Je to vhodná príležitosť na realizáciu iniciatív, ktoré konkrétne pomáhajú chudobným, a tiež na ocenenie a podporu pre mnohých dobrovoľníkov, ktorí sa s nadšením venujú tým najnúdznejším. Musíme ďakovať Pánovi za ľudí, ktorí sa dávajú k dispozícii, aby vypočuli tých najchudobnejších a pomohli im. Sú to kňazi, zasvätené osoby a laici, ktorí svojím svedectvom prepožičiavajú hlas Božej odpovedi na modlitby tých, ktorí sa k nemu obracajú. Ticho sa prelomí vždy vtedy, keď je brat v núdzi prijatý a objavený. Chudobní nás majú stále čo učiť, pretože v kultúre, ktorá na prvé miesto stavia bohatstvo a často obetuje ľudskú dôstojnosť na oltár materiálnych statkov, chudobní veslujú proti prúdu, keď poukazujú na to, že pre život je podstatné niečo úplne iné.

Modlitba teda nachádza potvrdenie svojej pravosti v láske, ktorá sa stáva stretnutím a blízkosťou. Ak sa modlitba nepremietne do konkrétnych činov je márna, lebo „viera bez skutkov je mŕtva“ (*Jak 2, 26*). *Láska k bližnému bez modlitby riskuje, že sa stane len filantropiou, ktorá sa čoskoro vyčerpá.* „Bez každodennej modlitby prežívanej vo vernosti sa naše konanie stáva prázdny, stráca svoju hlbokú dušu a redukuje sa na obyčajný aktivizmus“ (Benedikt XVI., *katechéza*, 25. apríla 2012). Musíme sa vyhnúť tomuto pokušeniu a stále byť bdely, so silou a vytrvalosťou, pochádzajúcou od Ducha Svätého, ktorý je darcom života.

8. V tejto súvislosti je pekné pripomenúť si svedectvo, ktoré nám zanechala *Matka Tereza z Kalkaty*, žena, ktorá obetovala svoj život chudobným. Svätica

neustále opakovala, že *modlitba je miestom, z ktorého čerpá silu a vieru* pre svoje poslanie služby chudobným. Keď 26. októbra 1985 vystúpila na Valnom zhromaždení OSN a všetkým ukázala ruženec, ktorý vždy držala v ruke, povedala: „Som len chudobná mníška, ktorá sa modlí. Tým, že sa modlím, Ježiš mi vkladá do srdca svoju lásku a ja ju idem rozdávať všetkým chudobným, ktorých stretnem na svojej ceste. Aj vy sa modlite! Modlite sa a uvedomíte si, akých chudobných máte vedľa seba. Možno na tom istom poschodí vo vašom paneláku. Možno aj vo vašich domovoch sú tí, ktorí čakajú na vašu lásku. Modlite sa, a otvoria sa vám oči a vaše srdce sa naplní láskou.“

A akoby sme v tomto meste Rím mohli nespomenúť sv. Benedikta Jozefa Labreho (1748 – 1783), ktorého telo odpočíva a je uctievané vo farskom kostole Santa Maria ai Monti. Pútnik, ktorý prišiel z Francúzska do Ríma a ktorého odmietli mnohé kláštory, strávil posledné roky svojho života ako chudobný medzi chudobnými, hodiny a hodiny zotrval v modlitbe pred Najsvätejšou sviatosťou s ružencom, recitujúc breviár, čítajúc Nový zákon a *Nasledovanie Krista*. Keďže nemal ani len malú izbičku, v ktorej by mohol bývať, zvykol spať v kúte ruín Kolosea ako „Boží tulák“ a svoju existenciu premenil na nepretržitú modlitbu, ktorá smerovala k Bohu.

9. Na ceste k svätému roku vyzývam všetkých, aby sa stali pútnikmi nádeje a vytvárali hmatateľné znamenia pre lepšiu budúcnosť. Nezabúdajme si vážiť „malé detaily lásky“ (apoštolská exhortácia *Gaudete et exultate*, 145): zastaviť sa, priblížiť, venovať drobnú pozornosť, úsmev, pohladenie, slovo útechy... Tieto gestá sa nedajú improvizovať, skôr si vyžadujú každodennú vernosť, často skrytú a tichú, ale posilnenú modlitbou. V tomto čase, keď sa zdá, že pieseň nádeje ustupuje rachotu zbraní, kriku mnohých zranených nevinných a mlčaniu nespočetných obetí vojen, obráťme sa k Bohu so svojou prosbou o pokoj. Sme chudobní na pokoj a vystierame ruky, aby sme ho prijali ako vzácny dar, no zároveň sa ho usilujeme znovu nastoliť v našom každodennom živote.

10. Sme povolaní byť za každých okolností priateľmi chudobných a nasledovať Ježiša, ktorý ako prvý prejavil solidaritu s tými poslednými. Nech pri nás na tejto ceste stojí Presvätá Božia Matka, ktorá sa zjavila v Banneux a zanechala nám posolstvo, na ktoré sa nesmie zabudnúť: „Ja som Panna chudobných“. Tej, na ktorú Boh zhliadol pre jej pokornú chudobu a ktorá svojou poslušnosťou dokázala veľké veci, zverujeme svoju modlitbu v presvedčení, že vystúpi do neba a bude vypočutá.

V Ríme pri svätom Jánovi v Lateráne 13. júna 2024, na spomienku sv. Antona Paduánskeho, patróna chudobných.

FRANTIŠEK

....